

KONEC DELA

Jeremy Rifkin

Krtina 2007, Ljubljana

Jeremy Rifkin je v knjigi *The end of work*, ki je v slovenskem prevodu Boruta Cajnka izšla pri ljubljanski Krtini, poglobljeno raziskal naravo in značilnosti človekovega dela v sodobni informacijski dobi in napovedal tok dogajanj v prihodnjem posttržnem času. Osrednja tema knjige je poleg dela njegovo nasprotje – naraščajoča brezposelnost v vseh koncih sveta. Globalna brezposelnost izhaja iz spremenjene narave dela. Kljub povečanju produktivnosti na globalni ravni se delovna mesta krčijo. Nove

inteligentne tehnologije povečujejo produktivnost in zamenjujejo vse več delavcev, tudi v storitvenih dejavnostih. To je vsesvetovni trend in ne le značilnost ekonomskih gospodarstev najrazvitejših držav. S spreminjanjem narave dela se v svetovnem obsegu spreminja koncept zaposlovanja, kar bo skupaj imelo velik vpliv na prihodnost družbe. Čez nekaj desetletij bomo razpolagali s tako izpopolnjenimi in visoko razvitimi tehnologijami, da bodo te uporabne le delček danes zaposlene delovne sile. Milijoni ljudi bodo osvobojeni vsakodnevnega garanja in trdega dela za preživetje v vse bolj avtomatizirani bodočnosti, kar je pa lahko dvo-rezen meč. Človeštvu se lahko dogodi druga renesansa, lahko pa prevrat in propad.

Avtor napoveduje, da se bo kriza brezposelnih lahko rešila le s tretjim sektorjem, ki zajema formalne in neformalne neprofitne dejavnosti, ki so temelj kulturnega življenja družbe oziroma, z drugimi besedami, s civilno družbo, ki si prek skupnostnih zvez prizadeva za socialne storitve, zdravstveno oskrbo, izobraževanje in raziskovanje, umetnost, šport in rekreacijo in versko izražanje. Posamezniki v tretjem sektorju delajo prostovoljno, iz skrbi za druge. Pomembni sta jim družbena povezanost in socialna menjava, ne pa kopičenje bogastva.

Temeljna poanta civilne družbe je, da vsak človek pospešuje svoje blagostanje s tem, ko pomaga drugim in uresničuje družbeno dobro v večji skupnosti. Tudi države se bodo v prihodnje morale vključiti v financiranje teh dejavnosti. Poslanstvo tretjega sektorja je ustva-

Jeremy Rifkin

Konec dela

Zaton svetovne delavske sile in nastop posttržne dobe

riti socialni kapital namesto tržnega. (Toda v bistvu tudi tržna ekonomija brez socialnega kapitala tako ali tako ne more obstajati.) Zato bodo države morale razmisliti o redefiniranju vloge ljudi v družbenih procesih.

Vse zgoraj našteje dileme in še več avtor niza v petih delih, ki poleg izčrpnega uvoda in predgovora tvorijo knjigo:

1. »Dva obraza tehnologije« (Konec dela, Prenikajoča tehnologija in tržne realnosti, Vizije tehnoparadiža),
2. »Tretja industrijska revolucija« (Prehod v visokotehnološko sfero, Tehnologija in izkušnja afriških Američanov, Velika razprava o avtomatizaciji, Postfordizem),
3. »Zaton svetovne delovne sile« (Nič več kmetov, Modro haljo na klin, Zadnji storitveni delavec),
4. »Cena napredka« (Visokotehnološki zmagovalci in poraženci, Rekviem za delavski razred, Usoda narodov, Nevarnejši svet),
5. »Rojstvo posttržne dobe« (Reorganiziranje delovnega tedna, Nova družbena pogodba, Krepitev tretjega sektorja, Globaliziranje socialne ekonomije).

Kot pravi Brecht, knjiga je orožje in jo je treba vzeti v roke, obravnavano pa še toliko bolj, ker pomaga razjasniti in osvetliti dogajanja v sedanjosti na globalni ravni in obenem usmerja pogled v spremenjeno globalno prihodnost.

Tanja Šulak